

Dönüştürücü Seyahat Ölçeğinin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Türkan Nihan SABIRLI, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü,
tnsabirli@eskisehir.edu.tr, Eskişehir, Türkiye, ORCID:0000-0002-8685-6760

Osman Göktuğ KOÇAK, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
Rekreasyon Bölümü, goktug.kocak@nisantasi.edu.tr, İstanbul, Türkiye, ORCID:0000-0001-5755-9444

Öz

Bu araştırma, rekreasyonel dönüştürücü seyahat deneyimlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilen “Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğinin” Türkçeye uyarlanması ve ölçeğin psikometrik özelliklerinin kapsamlı bir biçimde incelenmesini amaçlamaktadır. Dört boyuttan oluşan ölçek; Yerel Sakinler ve Kültür, Özgüven, Yön Bulma İkilemi ve Sevinç alt boyutları aracılığıyla bireylerin seyahat süreçlerinde yaşadıkları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal dönüşümlerin sistematik biçimde ölçülmesini hedeflemektedir. Araştırma kapsamında Ankara ve Eskişehir illerinde karavan, motosiklet ve kamp etkinliklerine düzenli olarak katılan 432 katılımcıdan elde edilen veriler doğrultusunda doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin faktör yapısının kabul edilebilir düzeyde uyum sergilediğini ortaya koymaktadır ($\chi^2/sd = 4,034$; RMSEA = 0,089; CFI = 0,955). İç tutarlılığa ilişkin Cronbach Alfa katsayıları boyutlar için 0,892 ile 0,952 arasında değişmekte olup, ölçeğin tamamı için 0,904 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular, ölçeğin Türk örnekleminde yüksek güvenirlik, sağlam yapı geçerliği ve tutarlı faktör yapısı sunduğunu göstermekte; rekreasyonel dönüştürücü seyahat deneyimlerinin bilimsel olarak ölçülmesinde etkili ve güvenilir bir araç olduğunu doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dönüştürücü Seyahat, Turizm, Rekreasyon, Geçerlik ve Güvenirlik

Turkish Validity and Reliability Study of the Transformative Travel Scale**Abstract**

This research aims to adapt the “Transformative Travel Experience Scale,” developed to assess recreational transformative travel experiences, into Turkish and to comprehensively examine its psychometric properties. The four-dimensional scale aims to systematically measure the cognitive, affective, and behavioral transformations experienced by individuals during their travel processes through the subdimensions of Local Residents and Culture, Self-Confidence, Wayfinding Dilemma, and Joy. Within the scope of the research, confirmatory factor analysis (CFA) was conducted on data obtained from 432 participants who regularly participate in caravan, motorcycle, and camping activities in Ankara and Eskişehir. CFA results reveal that the factor structure of the scale exhibits an acceptable level of fit ($\chi^2/sd = 4.034$; RMSEA = 0.089; CFI = 0.955). Cronbach’s alpha coefficients for internal consistency ranged from 0.892 to 0.952 for the dimensions, and were calculated as 0.904 for the entire scale. These findings demonstrate that the scale offers high reliability, solid construct validity, and consistent factor structure in a Turkish sample, confirming that it is an effective and reliable tool for scientifically measuring recreational transformative travel experiences.

Keywords: Transformative Travel, Tourism, Recreation, Validity and Reliability.

*Bu çalışma için Eskişehir Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan 13.12.2024 tarih ve E-87914409-050.04-60241 sayılı “Etik Kurul Onayı” alınmıştır.

Extended Summary

In recent years, tourism research has increasingly emphasized the transformative potential of travel experiences beyond traditional recreational, economic, or entertainment-oriented perspectives. Travel is now widely recognized as a multidimensional phenomenon capable of fostering psychological growth, cultural awareness, self-confidence, and long-term changes in attitudes and behaviors. Within this emerging paradigm, the concept of transformative travel has gained prominence as a framework that conceptualizes travel as a process of personal, social, and cultural transformation (Reisinger, 2013; Soulard et al., 2021). Despite growing scholarly interest, the empirical measurement of transformative travel experiences remains limited, particularly in non-Western cultural contexts. In the Turkish tourism and recreation literature, the lack of validated psychometric instruments constitutes a significant methodological gap. The primary purpose of this study was to adapt the Transformative Travel Experience Scale (TTES), originally developed by Soulard et al. (2021), into Turkish and to examine its psychometric properties within a recreational travel context. Specifically, the study aimed to test the scale's construct validity, internal consistency, and factor structure among Turkish travelers actively engaged in nature-based recreational activities. By doing so, the study seeks to provide a reliable and valid measurement tool that enables the systematic examination of transformative travel experiences in Turkey and contributes to cross-cultural tourism research. The original TTES consists of four theoretically grounded dimensions—Local Residents and Culture, Self-Confidence, Wayfinding Dilemma, and Joy—comprising a total of 24 items (Soulard et al., 2021). These dimensions collectively capture the cognitive, affective, and behavioral transformations individuals experience during travel. The adaptation process followed Brislin's (1970) translation-back translation method to ensure linguistic equivalence and cultural appropriateness. After obtaining formal permission from the original authors, the scale items were independently translated into Turkish by two bilingual experts. The translations were reviewed, reconciled, and evaluated by an academic expert panel to ensure conceptual clarity and cultural relevance. The finalized Turkish version was then back-translated into English and compared with the original scale to confirm semantic consistency. Data were collected from 432 voluntary participants residing in Ankara and Eskişehir, two metropolitan cities in Turkey where recreational travel activities are highly prevalent. Participants were actively involved in camping (90.7%), motorcycle touring (5.6%), and caravan travel (3.7%). The sample was predominantly male (90.7%), with females comprising 9.3% of the participants. In terms of age distribution, the majority of respondents were between 23 and 45 years, reflecting an active recreational traveler profile. A substantial proportion of participants held higher education degrees, with 48.1% holding undergraduate degrees and 40.7% holding postgraduate qualifications. The study employed a quantitative, descriptive research design, and data analyses were conducted using SPSS 26 and AMOS 21 software packages. Prior to hypothesis testing, data were screened for normality and suitability for factor analysis. Given that the original factor structure of the TTES was theoretically established and empirically validated (Soulard et al., 2021), Confirmatory Factor Analysis (CFA) was directly employed without conducting Exploratory Factor Analysis (EFA), in accordance with best practices in scale adaptation research (Brown, 2015; Kline, 2011). The CFA results supported the four-factor structure of the Turkish version of the TTES. The model demonstrated an acceptable level of fit with the data ($\chi^2/df = 4.034$; RMSEA = 0.089; CFI = 0.955; IFI = 0.958; GFI = 0.691). Although the GFI value fell below the conventional threshold of 0.90, this finding was interpreted in line with previous methodological research indicating that GFI is sensitive to sample size and model complexity (Hu & Bentler, 1999; Byrne, 2016). The strong CFI and IFI values exceeding 0.95 were therefore considered robust indicators of construct validity. Internal consistency reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficients. The results indicated high reliability across all subdimensions: Local Residents and Culture ($\alpha = 0.952$), Self-Confidence ($\alpha = 0.892$), Wayfinding Dilemma ($\alpha = 0.906$), and Joy ($\alpha = 0.948$). The overall scale demonstrated a Cronbach's alpha of 0.904, exceeding the recommended threshold of 0.70 (Hair et al., 2013). In addition, Pearson correlation coefficients were calculated to examine the relationships among the four subdimensions and to assess discriminant validity. The correlations ranged from $r = 0.320$ to $r = 0.636$ ($p < .01$), remaining below the critical value of 0.85 and supporting the discriminant validity of the

scale (Kline, 2011). Overall, the findings provide strong empirical evidence that the Turkish version of the Transformative Travel Experience Scale is a valid and reliable instrument for measuring recreational transformative travel experiences. The scale effectively captures key psychological and cultural outcomes of travel, including enhanced self-confidence, emotional joy, adaptive problem-solving through wayfinding challenges, and meaningful interactions with local residents and cultures, consistent with contemporary transformational tourism theory (Reisinger, 2013; Soulard et al., 2021).

1. Giriş

Günlük hayatın koşuşturması ve sorumlulukları sonrasında oluşan özgür zaman dilimlerinde insanların kendini yenilemesi ve keşfetmesi için fırsatlar oluşturma ihtiyacı kaçınılmazdır. Bu yenilenme ve keşif süreçlerinin en önemlilerinden biri de seyahat etmektir. Seyahatler; sağlıklı, iletişimsel ve kişisel dönüşümlerin artırılması; kişisel gelişim ve iyileşmeye yönelik bir platform olarak değerlendirilmektedir (Martins, 2022). Bunun yanında insanlar kültürel etkileşim, dayanışma, yoldaşlık ve aile gibi amaçlarla seyahat etmekte (Brown, 2005) ve seyahat tercihlerinde temel ihtiyaçlarıyla ilişkili sosyal, fiziksel, psikolojik ve kültürel faktörlerden etkilenmektedir (Niblett & Beuret, 2021). Kahraman yolculuğu olarak da tanımlanan dönüştürücü turizm; kişisel durum, alışılmadık aktiviteler, insanlarla etkileşim, anı yaşama, zorluk, ortam, yansıma ve bütünleşme gibi etmenlerle şekillenmektedir (Robledo & Batle, 2017). Dönüştürücü seyahat deneyimleri kişisel gelişimi ve gelişmiş refahı kolaylaştırırken (Pope, 2018), kendini keşfetmeye ve toplumsal faydalara yol açmakta (Kunwar & Ulak, 2024) ve tutum ile davranışlarda uzun vadeli değişikliklerle hem bireylere hem de destinasyonlara fayda sağlamaktadır (Çetin & Pala, 2022). Karaküçük'e (2014) göre, birey iş zamanı dışında farklı bir ortamda boş zamanını isteyerek katıldığı etkinliklerle değerlendirirken bu etkinliklerden kazandığı davranışlarla yenilenmektedir. Rekreatif seyahat, psikolojik bir deneyimdir ve bireysel gezginleri motive eden ve tatmin eden psikolojik güçleri anlamak, etkili bir hizmet sunumu için esastır (Chon, 1989). Buna karşın, seyahatin birey üzerindeki bu derin dönüştürücü etkilerine yönelik artan ilgiye rağmen, yerli ve yabancı literatürde bu deneyimlerin sistematik ve ampirik bir biçimde ölçülmesini sağlayacak araçların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye'deki turizm araştırmalarının büyük bir bölümünün destinasyon imajı, turist memnuniyeti veya ekonomik çıktılar gibi geleneksel değişkenlere odaklandığı, bireyin içsel dönüşümünü merkeze alan psikometrik çalışmaların ise ihmal edildiği gözlenmektedir. Bu durum, Türkiye'deki turizm ve rekreasyon literatüründe ciddi bir ölçme boşluğu yaratmaktadır. Pizam ve Tasci (2019) tarafından vurgulanan dönüşümsel seyahat yaklaşımı, seyahati sıradan bir boş zaman etkinliğinin ötesinde konumlandırırsa da bu kavramın Türk kültürel bağlamında nasıl karşılık bulduğuna dair yeterli veri bulunmamaktadır. Kültürler arası geçerlik ve güvenirlilik çalışmalarının azlığı, kuramsal olarak tartışılan bu "dönüşümün" farklı toplumlar üzerinde aynı boyutta gerçekleşip gerçekleşmediğinin test edilmesini engellemektedir. Bu bağlamda, Türk kültürüne özgü dinamikleri de içeren geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının eksikliği hem akademik araştırmaların hem de turizm uygulamalarının bireyin içsel deneyimini anlama noktasında yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, uluslararası geçerliliği kanıtlanmış ölçme araçlarının Türkçeye uyarlanması ve yerli literatürdeki bu ampirik açığın kapatılması metodolojik bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, "Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğinin" Türkçeye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlilik çalışmalarının yapılmasıdır. Ölçek; seyahat deneyimini Yerel Sakinler ve Kültür, Özgüven, Yön Bulma İkilemi ve Sevinç olmak üzere dört temel boyut üzerinden değerlendirerek, bireysel dönüşümü çok yönlü bir perspektifle ele almaktadır. Araştırmanın bir diğer stratejik amacı, dönüşümsel seyahatin bireyler üzerinde yarattığı psikolojik ve sosyo-kültürel etkilerin daha sistematik bir şekilde analiz edilmesine metodolojik katkı sunmaktır. Bu doğrultuda, ölçeğin Türkçeye uyarlanması hem yerel bağlamda akademik araştırmalara hem de turizm sektöründeki insan odaklı uygulamalara ışık tutacaktır. Ayrıca, bireylerin seyahat yoluyla elde ettikleri kişisel gelişim süreçlerinin nicel olarak ölçülmesi, turizm politikalarının ve destinasyon stratejilerinin geleneksel pazarlama anlayışından "dönüştürücü bir perspektife" evrilmesine katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak bu çalışma, literatürdeki ölçme aracı eksikliğini gidererek, bireylerin seyahat aracılığıyla yaşadıkları dönüşümün çok boyutlu doğasını daha kapsamlı biçimde anlayacak güçlü bir temel oluşturmayı hedeflemektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, bireyin kişisel dönüşümü ve psikolojik iyi oluşu üzerinde etkisi olduğu düşünülen dönüşümsel seyahat deneyimi, rekreatif bir olgu olarak ele alınacaktır. Bu deneyim, onu yapılandıran

temel boyutlar olan 1) Yerel Sakinler ve Kültür ile etkileşim, 2) Özgüven gelişimi, 3) Yön Bulma Bozukluğu İkillemi ve 4) Sevinç özelinde incelenecektir.

2.1. Yerel Sakinler ve Kültür

Turizm, ekonomik bir faaliyet olmanın ötesinde, yerel kültürlerin korunması, dönüştürülmesi ve yeniden üretilmesinde merkezi bir rol oynayan sosyal bir süreçtir. Yerel sakinler, turistik deneyimlerin pasif nesnesi olmanın ötesinde, kültürel üretim, topluluk dayanıklılığı ve kimlik inşasının aktif öznesi olarak konumlanır. Dönüştürücü turizm yaklaşımı, turist ve yerel halk arasındaki etkileşimleri, karşılıklı öğrenme süreçlerini ve kimlik müzakerelerini temel alır (Smith ve Bond, 2019). Bu yaklaşım, turizmin yerel kültür üzerinde hem güçlendirici hem de dönüştürücü etkiler yaratabileceğini ortaya koyar. Yerel halk, mekânsal aidiyet ve kültürel kimlik unsurlarını günlük pratikler aracılığıyla sürdürmektedir. Turizm, bu pratiklerin görünürlüğünü artırırken yerel kimliğin dışa dönük olarak yeniden kurgulanmasına olanak tanır. Belanche vd. (2021), kırsal ve kentsel yerleşimlerde yaşayan bireylerin mekânla kurdukları aidiyet algısının turizmle farklı biçimlerde deneyimlendiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, "otantik yerel kimlik" kavramı turizm bağlamında sınırlayıcı ve dışlayıcı söylemlere yol açabilir (Toruńczyk-Ruiz, vd., 2024). Bu durum hem turistler hem de yerel halk için kimliğin yeniden müzakere edildiği deneyimsel bir alan yaratmaktadır. Turizm faaliyetleri, kültürel temsilleri yeniden paketleyerek ekonomik kazanç sağlarken, kültürel imgelerin standartlaştırılması ve ticarileştirilmesi riskini de beraberinde getirir. Hürlemann (2020), turistler için oluşturulan "otantik" kimlik imgelerinin yerel halkın kendini ifade biçimleriyle her zaman örtüşmediğini belirtmektedir. Öte yandan dönüştürücü turizm, bu karşılaşmaların turistlerde empati ve değer dönüşümü yaratabileceğini, yerel halk açısından ise kültürel ajansı güçlendirebileceğini öne sürmektedir. Kültürel güven, yerel halkın kendi kültürüne duyduğu olumlu tutumları ifade eder ve dönüştürücü turizmin toplumsal etkilerinde kritik bir rol oynar. Zhang & Xie (2023), kültürel güvenin yerel halkın ruhsal ve sosyal refahını artırdığını ve bunun turizm süreçlerinde daha etkin topluluk katılımına yol açtığını belirtmektedir. Benzer şekilde Pennsylvania State University Extension (2023), kültürel değerlerin kalkınma ve turizm projelerine entegre edilmesinin toplumsal kabul ve sürdürülebilirliği artırdığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla dönüştürücü turizm, yerel halkın kültürel güvenliğini güçlendiren ve topluluk dayanıklılığını artıran bir sosyal etkileşim alanı sunmaktadır. Dönüştürücü turizmin bu çok boyutlu etkileri, rekreasyon kavramı ile de yakından ilişkilidir. Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını değerlendirirken fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan yenilenmelerini sağlayan gönüllü etkinlikleri kapsamaktadır (Karaküçük, 2014). Bu bağlamda dönüştürücü turizm, sadece bir seyahat biçimi değil, aynı zamanda bireylerin yaşam doyumunu artıran, öz farkındalığı güçlendiren ve psikolojik iyilik hâline katkı sunan rekreatif bir süreçtir (Rus vd., 2022). Yerel halk açısından ise turizm etkinliklerinin rekreasyonel boyutu, topluluk içi etkileşimi güçlendirmekte, kültürel mirasın sürdürülebilir biçimde aktarılmasına katkı sağlamakta ve kültürel güven duygusunu pekiştirmektedir. Dolayısıyla dönüştürücü turizm hem bireysel hem de toplumsal düzeyde rekreasyonel bir yenilenme alanı sunarak, kültürel süreklilik ve sosyal refahın desteklenmesine aracılık etmektedir.

2.2. Özgüven

Dönüşümsel seyahat (transformational travel), bireylerin seyahat deneyimleri aracılığıyla kişisel gelişim, farkındalık ve yaşam perspektifi kazanmasını sağlayan bir yaklaşımdır (Pizam & Tasci, 2019). Bu bağlamda özgüven, bireyin kendi yeteneklerine, problem çözme kapasitesine ve sosyal etkileşimlerdeki yeterliliğine duyduğu güven olarak tanımlanır (Bandura, 1997). Seyahat sırasında karşılaşılan bilinmeyen durumlar, zorlu aktiviteler ve farklı kültürel bağlamlar, bireylerin özgüvenini hem sınar hem de güçlendirir.

Dönüşümsel seyahat, bireyleri konfor alanlarından çıkararak kendi kararlarını alma ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine imkân tanır (Reisinger, 2013). Örneğin, yabancı bir ülkede yön bulma, yerel halkla iletişim kurma veya kültürel farklılıklara uyum sağlama deneyimleri, bireylerin kendi yeterlilik algısını test etmelerine ve güçlendirmelerine olanak sağlar. Grup aktiviteleri ve sosyal etkileşimler, sosyal

özgüvenin gelişmesine önemli katkılar sağlar; bireylerin başkalarıyla iş birliği yapması ve kendilerini ifade etmesi, bu süreçte belirleyici rol oynar (Zhang & Xie, 2023). Artan özgüven, bireylerin sonraki deneyimlerde daha fazla risk alma ve yeni durumlara uyum sağlama motivasyonunu artırır. Özgüven, dönüşümsel seyahatin kısa vadeli deneyimlerden uzun vadeli kişisel gelişime geçişini mümkün kılan psikolojik bir mekanizma olarak işlev görür. Böylece bireyler, kendi sınırlarını fark eder, sosyal ve kültürel bağlamlarda daha etkin bir biçimde rol alabilir ve yaşam boyu öğrenme süreçlerini sürdürebilir.

2.3. Yön Bulma İkilemi

Dönüşümsel seyahat, bireylerin rutin yaşamdan çıkarak yeni deneyimler aracılığıyla kişisel farkındalık, yetkinlik ve özgüven kazanmalarını sağlayan bir süreçtir (Pizam & Tasci, 2019). Bu süreçte yön bulma ikilemi (wayfinding dilemma), seyahat eden bireylerin bilinmeyen mekânlarda karar verme ve problem çözme yeteneklerini sınanan kritik bir deneyim olarak ortaya çıkar. Bireylerin kendi yönlerini belirleme, seçenekler arasında seçim yapma ve çevresel ipuçlarını yorumlama becerileri, özgüven gelişimi ile doğrudan ilişkilidir (Bandura, 1997). Yeni bir şehir veya doğa rotasında yön bulma süreci hem fiziksel hem zihinsel yetenekleri test eder. Harita veya GPS olmadan doğru yolu bulmak, problem çözme ve adaptasyon becerilerinin gelişmesine katkı sağlar (Reisinger, 2013). Başarılı yön bulma deneyimleri, bireylerin belirsizlik karşısında kendilerine olan güvenini artırır ve benzer durumlarda daha cesur kararlar almalarını sağlar. Kültürel farklılıklar ve yerel halkla etkileşim, yön bulma deneyimlerini daha da zenginleştirir. Çevresel ipuçlarını okumak, yerel dil ve işaretleri anlamak, rehberden bilgi almak veya yerel halkla iletişim kurmak, bireyin hem sosyal hem kültürel yeterliliğini güçlendirir (Zhang & Xie, 2023). Bu bağlamda yön bulma ikilemi, dönüşümsel seyahatin yalnızca fiziksel değil; psikolojik, sosyal ve kültürel boyutlarını şekillendiren merkezi bir mekanizması olarak değerlendirilmelidir.

2.4. Sevinç

Dönüşümsel seyahat, bireylerin rutin yaşamdan çıkarak yeni deneyimler aracılığıyla sevinç, merak ve başarı duygusu yaşamalarını sağlayan çok boyutlu bir süreçtir (Pizam & Tasci, 2019). Sevinç, yalnızca geçici bir duygu olmayıp bireyin özgüven, sosyal etkileşim ve kültürel farkındalık süreçlerini destekleyen merkezi bir mekanizma olarak işlev görür (Fredrickson, 2001). Yeni deneyimler, bireyde merak ve keşfetme motivasyonunu artırır. Bilinmeyen bir rotayı başarıyla keşfetmek veya farklı bir kültürel pratiğe katılmak, bireysel becerilerin fark edilmesine ve olumlu duygusal geri bildirimler aracılığıyla özgüvenin pekişmesine olanak tanır. Sevinç, yalnızca bireysel başarılarla sınırlı kalmaz; sosyal etkileşimler, grup aktivitelerindeki paylaşım ve kültürel deneyimlerin paylaşımı yoluyla da ortaya çıkar (Zhang & Xie, 2023). Dönüşümsel seyahatte sevinç, kişisel gelişim ve öğrenme süreçlerini güçlendiren bir araçtır. Sosyal bağlantılar kurmak, kültürel farkındalık kazanmak ve zorlukların üstesinden gelmek, bireylerin sevinç deneyimlerini derinleştirir. Bu olumlu duygusal geri bildirimler, bireylerin yeni deneyimlere açık olmasını ve yaşam boyu öğrenme motivasyonunu artırır. Dolayısıyla sevinç, dönüşümsel seyahatin bireysel ve toplumsal dönüşümü destekleyen temel psikolojik çıktılardan biri olarak değerlendirilmelidir.

2.5. Dönüştürücü Seyahat ve Rekreasyon Arasındaki İlişki

Dönüştürücü seyahat (transformational travel) ve rekreasyon kavramları, bireylerin yaşam kalitesini artırmaya, psikolojik iyilik hâlini güçlendirmeye ve kişisel gelişimi desteklemeye yönelik ortak bir temelde bulunmaktadır. Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında gönüllü olarak katıldıkları, fiziksel, zihinsel ve sosyal yenilenme sağlayan etkinlikleri ifade ederken (Karaküçük, 2014), dönüştürücü seyahat bu yenilenme sürecini daha derin bir farkındalık ve kişisel dönüşüm boyutuna taşımaktadır. Dönüştürücü seyahat, bireylerin seyahat deneyimleri aracılığıyla öz farkındalık kazanmasını, kültürel çeşitlilikle empati kurmasını ve yaşamlarına yeni anlamlar katmasını sağlayan bir süreçtir (Pizam & Tasci, 2019). Rekreasyonel etkinlikler, bireylerin günlük stres faktörlerinden uzaklaşmasına, öz düzenleme becerilerini geliştirmesine ve yaşam doyumunu artırmasına katkı sağlar (Iso-Ahola, 1980). Bu açıdan bakıldığında, dönüştürücü seyahat rekreasyonun ileri bir biçimi olarak değerlendirilebilir; çünkü birey sadece dinlenmekle kalmaz, aynı zamanda içsel bir öğrenme ve dönüşüm süreci yaşar (Kunwar & Ulak, 2024).

Seyahat sürecinde yaşanan kültürel karşılaşmalar, doğayla temas ve yeni toplumsal bağlar, rekreasyonun "yenilenme" işlevini derinleştirerek bireyin değer sisteminde, tutumlarında ve davranışlarında kalıcı değişimlere yol açabilir (Pope, 2018). Bu bağlamda dönüştürücü seyahat, yalnızca bireysel refahı değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma ve kültürel sürdürülebilirliği de teşvik eden bir rekreasyon biçimi olarak görülmelidir. Dolayısıyla rekreasyonel deneyimlerin dönüştürücü potansiyelinin anlaşılması, turizm planlamasında bireysel yenilenme ile kültürel etkileşimi bütünleştiren daha kapsayıcı yaklaşımlar geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, bireylerin rekreasyonel seyahat süreçlerinde deneyimledikleri bilişsel, duyuşsal ve davranışsal dönüşümleri sistematik bir perspektifle analiz etmek amacıyla kurgulanmış, nicel ve betimsel nitelikli bir tasarım üzerine temellendirilmiştir. Çalışmanın metodolojik çatısını, incelenen olguyu kendi doğal koşulları içerisinde, herhangi bir müdahalede bulunmadan ve katılımcıların algıları üzerinden ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel tarama (survey) modeli oluşturmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Ankara ve Eskişehir illerinde aktif olarak karavanlı seyahat, motosikletli seyahat ve kampçılık faaliyetlerini sürdüren 432 katılımcıdan oluşmaktadır; kolayda örnekleme, yeterli sayıda örneğe ulaşılan kadar en uygun katılımcının gönüllü olarak seçilmesi ilkesine dayanmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018). Anket formu Google Formlar aracılığıyla dijital ortamda ulaştırılmış, ayrıca yüz yüze görüşmelerle elden dağıtılan basılı formlar üzerinden de veri toplanmıştır. Veri toplama süreci, Eskişehir Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu izni kapsamında 15 Aralık 2024–15 Mayıs 2025 tarihleri arasında yürütülmüş; ilgili izin 13.12.2024 tarihinde alınmış, E-87914409-050.04-60241 sayılı ve 57269 numaralı karara dayanmaktadır. Güvenilir bir faktör analizi için 100–200 katılımcı (Tabachnick & Fidel, 2007) ya da madde sayısının 10 katı örneklem büyüklüğü (Kline, 1994) önerilmekte, daha büyük örneklemelerin daha iyi sonuçlar sağlayabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2007; Gürbüz & Şahin, 2018; Ural & Kılıç, 2005). Bu bağlamda, uyarlamalı bir çalışma için 432 katılımcının yeterli olduğu değerlendirilmekte ve çalışma, 13.12.2024 tarihinde alınmış, E-87914409-050.04-60241 sayılı ve 57269 numaralı etik kurul izni kapsamında gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amacı, seyahat eden bireylerin dönüşümsel seyahat düzeylerini nicel olarak belirlemek amacıyla, Soulard vd. (2021) tarafından geliştirilmiştir. "Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Biraz Katılıyorum (3) Katılıyorum (4) ve Kesinlikle Katılıyorum (5) şeklinde 5'li likert tipindedir.

3.4. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

"Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği'nin" Türkçeye uyarlanmasında Brislin'in (1970) çeviri-geri çeviri yöntemi kullanılmıştır. Uyarlama sürecinin ilk adımı olarak, ölçeği geliştiren araştırmacılardan resmi izin alınmıştır. Daha sonra, Brislin'in (1970) yöntemine uygun olarak, ölçek maddeleri birbirini tanımayan ve her ikisi de Türkçeye hâkim olan iki İngiliz Dili ve Edebiyatı öğretmeni tarafından bağımsız şekilde Türkçeye çevrilmiştir. Her iki öğretmen hem İngilizceye ileri düzeyde hakimdir hem de ilgili kültürel bağlamlara dair bilgi sahibidir. İlk çeviri sürecinin ardından, çevirileri gerçekleştiren iki uzman bir araya gelerek, ortaya çıkan çeviriler arasındaki anlam farklılıklarını değerlendirmiş ve tüm farklılıklar oy birliğiyle giderilmiştir. Uzlaşıya varılan Türkçe maddeler, ölçek formatına dönüştürülmüş ve ardından alanında uzman yedi kişilik bir akademik kurulun değerlendirmesine sunulmuştur. Bu aşamada, ölçeğin anlaşılabilirliği ile kültürel uygunluğu detaylı biçimde incelenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda revize edilen Türkçe ölçek, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde görev yapan hem Türkçe hem de İngilizceye ileri düzeyde hâkim olan ve her iki kültürü de iyi tanıyan iki öğretmen tarafından tekrar İngilizceye

çevrilmiştir. Geri çevirisi yapılan İngilizce versiyon, orijinal ölçek ile karşılaştırılmış ve anlam bütünlüğü açısından değerlendirilmiştir. Son olarak, geri çeviri ve özgün ölçek karşılaştırması, üç alan uzmanının görüşüne sunulmuş ve bu uzman değerlendirmeleri doğrultusunda ölçeğin nihai hâline karar verilmiştir. Tüm bu uyarlama sürecinin sonucunda elde edilen Türkçe ölçek, çalışmada kullanılmak üzere son haline getirilmiş olup, Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğinin Alt Boyutları

Boyutlar	Ölçek Alt Boyutları ve Toplam Madde Sayısı
1- Yerel Sakinler ve Kültür	9
2- Özgüven	5
3- Yön Bulma Bozukluğu İkilemi	6
4- Sevinç	4
Toplam:4	24

Tablo 1'de görüldüğü üzere, "Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği" toplam dört boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; 9 ifadeden oluşan "Yerel Sakinler ve Kültür" boyutu, 5 ifadeyi içeren "Özgüven" boyutu, 6 ifadeden oluşan "Yön Bulma Bozukluğu İkilemi" boyutu ve 4 ifadeyi kapsayan "Sevinç" boyutudur. Ölçek, bu dört boyutta yer alan toplam 24 ifadeden meydana gelmektedir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS 26 ve AMOS 21 paket programlarından yararlanılmış; katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını test etmek amacıyla ise Cronbach Alfa katsayısına dayalı güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek maddelerinin normal dağılım sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda tüm boyutlara ait değerlerin +2 ile -2 aralığında yer aldığı saptanmıştır. Bu bulgu, verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığını ve parametrik analizlerin yapılması için uygun bir zemine sahip olduğunu göstermektedir (George & Mallery, 2010; Huck, 2012). Orijinal çalışma ile aynı örneklem grubuna uygulanan ölçeğin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla doğrudan Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yoluna gidilmiş, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmasına ihtiyaç duyulmamıştır (Jackson et al., 2009; Jöreskog & Sörbom, 1993). Literatürde, ölçme aracının teorik altyapısının güçlü bir şekilde tanımlandığı, faktör yapısının daha önceki çalışmalarla standardize edildiği veya ölçeğin başka bir dilden/kültürden uyarlanarak yapı geçerliliğinin önceden kanıtlandığı durumlarda AFA yerine doğrudan DFA uygulanması akademik açıdan kabul gören ve önerilen bir yaklaşımdır (Hair vd., 2013; Kline, 2011). AFA, temel olarak değişkenler arasındaki ilişkilerden yola çıkarak yeni bir faktör yapısı "keşfetmeyi" amaçlayan veri odaklı bir yöntemken; DFA, önceden belirlenmiş bir kuramsal modelin verilerle ne derece örtüştüğünü test eden teori odaklı bir yaklaşımdır (Brown, 2015). Bu çalışmada da kullanılan ölçeğin mevcut boyutlarının ve madde-faktör eşleşmelerinin kuramsal olarak net bir çerçeveye sahip olması, mevcut yapının doğrulanmasını yeterli kılmış ve faktör yapısını yeniden keşfetme sürecini (AFA) işlevsel olarak gereksiz kılmıştır (Byrne, 2016; Thompson, 2004). Dolayısıyla, DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerlerinin ve faktör yüklerinin literatürdeki kritik eşik değerleri karşılaması, ölçeğin yapı geçerliliğinin kanıtlanması için yeterli bir gösterge olarak kabul edilmiştir.

4.Bulgular

Araştırmaya ilişkin bulgular aşağıdaki başlıklarda verilmiştir.

4.1. Demografik Bulgular

Araştırma katılımcılarının demografik özellikleri düzenlenmiş ve Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcı Demografik Durumları

Cinsiyet	N	F(%)
Kadın	40	9,3
Erkek	392	90,7
Toplam	432	%100
Medeni Durum	N	F(%)
Evli	280	64,8
Bekar	152	35,2
Toplam	432	100
Yaş	N	F(%)
18-22 Yaş	16	3,7
23-27 Yaş	176	40,7
28-32 Yaş	152	35,2
33 Ve Üzeri	88	20,4
Toplam	432	100
Eğitim Durumu	N	F(%)
Lise ve Altı	48	11,2
Önlisans/ Lisans	208	48,1
Lisansüstü	176	40,7
Toplam	432	100
Aylık Ortalama Hane (Ev) Geliri	N	F(%)
20.000 TL ve Altı	16	3,7
20.001-30.000 TL	32	7,4
30.001-40.000 TL	32	7,4
40.001-50.000TL	48	11,1
50.001 TL ve Üzeri	304	70,4
Toplam	432	%100
Katıldığınız Aktivite	N	F(%)
Karavan ile Seyahat	16	3,7
Motor ile seyahat	24	5,6
Kampçılık	392	90,7
Toplam	432	100

Yapılan anketin genel sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların büyük çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır.

Katılımcıların %90,7'si (n=392) erkek, %9,3'ü (n=40) ise kadındır. Bu durum, erkek bireylerin araştırmaya daha fazla katılım gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, %64,8'inin (n=280) evli, %35,2'sinin (n=152) ise bekar olduğu belirlenmiştir.

Yaş dağılımına bakıldığında ise katılımcıların %3,7'si (n=16) 18-22 yaş, %40,7'si (n=176) 23-27 yaş, %35,2'si (n=152) 28-32 yaş ve %20,4'ü (n=88) 33 yaş ve üzeri yaş grubundadır.

Katılımcıların aylık hane gelirleri değerlendirildiğinde, %3,7'sinin (n=16) 20.000 TL ve altında, %7,4'ünün (n=32) 20.001-30.000 TL, %7,4'ü (n=48) 30.001-40.000 TL, yine %11,1'inin (n=48) 40.001-50.000 TL gelir aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu olan %70,4'ü (n=304) ise 50.000 TL ve üzeri aylık gelire sahiptir.

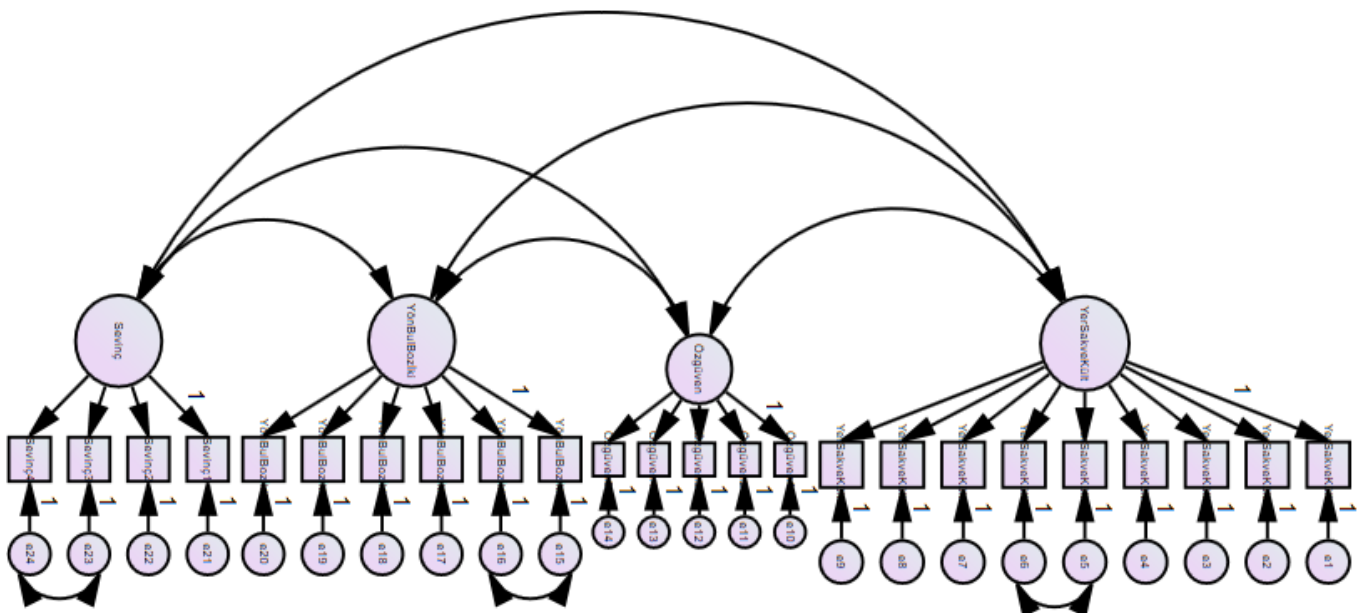
Anketin Ankara ve Eskişehir illerinde uygulanması nedeniyle, katılımcıların eğitim düzeyleri de dikkat çekmektedir. Katılımcıların %11,1'i (n=48) lise ve altı, %48,1'i (n=208) önlisans/ lisans, %40,7'si (n=176) ise lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir. Bu dağılım, katılımcıların büyük bir bölümünün yükseköğretim mezunu olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların katıldıkları aktivitelere bakıldığında, %3,7'sinin (n=16) karavanla seyahat ettiği, %5,6'sının (n=24) motosikletle seyahat ettiği, %90,7'sinin (n=392) ise kampçılıkla ilgilendiği veya kamp faaliyetlerine katıldığı belirlenmiştir.

4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Önceden tanımlanmış faktör yapılarının veriyle ne ölçüde örtüştüğünü test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmaktadır. Bu nedenle, belirli bir yapıya sahip olarak geliştirilen bir ölçeğin farklı bir kültüre uyarlanması sürecinde, yapı geçerliğinin değerlendirilmesi için DFA temel bir yöntemdir. Buna karşılık, Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), DFA sonuçlarının anlamlı bir uyum sağlamadığı durumlarda faktör yapısını yeniden ortaya koymak amacıyla tercih edilmelidir (Hair vd., 2013). Bu çalışmada, dönüştürücü seyahat deneyimi ölçeğinin faktör yapısının Türk örnekleme uygunluğunu incelemek amacıyla DFA uygulanmıştır. Analiz sonucunda ölçeğin kuramsal yapısının doğrulanmasına ve yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar elde edilmiştir. DFA için 432 katılımcıdan toplanan veriler kullanılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmaktadır. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve analizlerde SPSS AMOS 21 yazılımından yararlanılmıştır. DFA ile elde edilen faktöriyel model ve faktör–madde ilişkilerini gösteren path diyagramı Şekil 1’de verilmiştir.

Bu araştırmada, bazı alt boyutlara ait maddelerde modifikasyonlar uygulanmıştır. Modifikasyon öncesi ve sonrası elde edilen uyum indekslerine ilişkin değerler Tablo 3'te sunulmuştur. DFA kapsamında değerlendirilen temel uyum ölçütleri; χ^2/sd (CMIN/DF), RMSEA, CFI, GFI ve IFI göstergeleridir (Ye vd., 2014; akt. Hu & Bentler, 1999). Bu ölçütler, modelin veriyle olan uyumunun istatistiksel olarak incelenmesinde esas alınmıştır.

Şekil 1. Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğine Ait Path Diyagramı

Tablo 3. Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum İndeksleri	Dsdö Modifikasyon Sonrası Dfa Anlizi Değerleri
χ^2/sd	4,034
RMSEA	,089
CFI	,955
GFI	,691
IFI	,958

Tablo 4. Yapısal Eşitlik Modelinin Kabul Edilebilir Uyum İyiliği Aralıkları

Uyum İndeksleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum Değer Aralıkları
χ^2/sd	$\chi^2/sd \leq 3$	$\chi^2/sd \leq 5$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$
CFI	$0,90 \leq CFI \leq 1,0$	$0,90 \leq CFI \leq 0,97$
GFI	$0,90 \leq GFI \leq 1,00$	$0,85 \leq GFI \leq 0,99$
IFI	$0,95 \leq IFI \leq 1$	$0,90 \leq IFI \leq 0,95$

Kaynak: Ye vd., 2014 akt: Hu & Bentler, 1999.

Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri incelendiğinde, modelin genel olarak kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı görülmektedir. Analiz bulgularına göre; $\chi^2/sd = 4,034$; RMSEA = 0,089; CFI = 0,955 ve IFI = 0,958 olarak hesaplanmıştır. Analiz sürecinde, modifikasyon indeksleri doğrultusunda e5-e6, e15-e16 ve e23-e24 hata terimleri arasında kovaryans atanmıştır; bu işlemler sonucunda ulaşılan nihai uyum değerleri Tablo 3'te sunulmuştur. Elde edilen bu değerler, literatürde önerilen sınır değerlerle örtüşmekte ve modelin yeterli düzeyde uyum sergilediğini ortaya koymaktadır (Hu & Bentler, 1999). Analiz bulguları incelendiğinde, GFI (İyilik Uyum İndeksi) değerinin 0,691 olarak hesaplandığı görülmektedir. Alan yazında bu değer için geleneksel olarak 0,90 eşiği beklense de; GFI ve AGFI gibi mutlak uyum indekslerinin örneklem büyüklüğüne ve modeldeki parametre sayısına karşı aşırı duyarlı olduğu, özellikle çok maddeli büyük modellerde aşağı yönlü sapma (aşağı yönlü yanlılık) gösterdiği bilinmektedir (Byrne, 2016; Hair vd., 2013; Hooper vd., 2008; Sharma vd., 2005). Maddelerin fazla olduğu ve örneklem dinamiklerinin değişkenlik gösterdiği durumlarda, bu indekslerin uyum düzeyini olduğundan daha düşük gösterme eğiliminde olduğu literatürdeki öncü çalışmalarca sıklıkla vurgulanmaktadır (Bentler & Bonett, 1980; Marsh vd., 1988). Bu bağlamda, örneklem duyarlılığı daha düşük olan ve modelin açıklama gücünü daha kararlı bir biçimde yansıtan CFI ve IFI değerlerinin 0,95 sınırının üzerinde olması, modelin veriyle olan temel uyumunun ve yapı geçerliliğinin en güçlü kanıtı olarak kabul edilmektedir (Brown, 2015; Hu & Bentler, 1999; Kline, 2011). Kabul edilebilir uyum aralıkları Tablo 4'te ayrıntılı olarak sunulmuştur. Tablo 3'te yer alan DFA sonuçları, Tablo 4'te belirtilen kabul edilebilir sınırlarla karşılaştırıldığında; χ^2/sd (CMIN/DF) oranının iyi uyum düzeyinde olduğu, diğer temel indekslerin ise kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, modelin kuramsal olarak anlamlı ve istatistiksel olarak yeterli bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Elde edilen sonuçlar çerçevesinde, kuramsal modelin veri tarafından doğrulandığı ve DFA sonuçlarının yapı geçerliliğini kesin bir biçimde kanıtladığı değerlendirilmiştir. Bu nedenle, mevcut faktör yapısını yeniden keşfetmeye yönelik bir Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmasına gerek duyulmamıştır (Hair vd., 2013). Sonuç olarak, ölçeğin DFA bulgularına dayanarak yapı geçerliliğinin sağlandığı ve Türk kültürüne uyarlamasının başarılı bir şekilde gerçekleştirildiği ifade edilebilir.

4.3. Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğinin Alt Boyutlar Arası Korelasyon Matrisi ve Güvenirlik Katsayılarına Ait Bulgular

Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğinin bu çalışmada elde edilen Cronbach Alfa (α) değerleri ve alt boyutlar arası Pearson Korelasyon (r) katsayıları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği Alt Boyutlar Arası Korelasyon Matrisi ve Güvenirlik Katsayıları

Boyutlar	1	2	3	4	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha (α)
1. Yerel Sakinler ve Kültür	1				9	0,952
2. Özgüven	,636**	1			5	0,892
3. Yön Bulma Bozukluğu İkilemi	,546**	,628**	1		6	0,906
4. Sevinç	,320**	,425**	,545**	1	4	0,948
Ölçek Toplam	-	-	-	-	24	0,904

* $p < ,05$, ** $p < ,01$; N = 432

Ölçek geliştirme ya da uyarlama süreçlerinde, geçerlilik analizlerinin ardından güvenirliliğin değerlendirilmesi zorunludur. Bu doğrultuda, Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği'nin güvenirliliği iç tutarlılık katsayıları aracılığıyla incelenmiştir. İç tutarlılık, Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmekte olup (DeVellis & Thorpe, 2021), ölçek maddelerinin birbirleriyle ne derece uyumlu olduğu ve aynı yapıyı ölçüp ölçmediği bu katsayı üzerinden belirlenmektedir (Yaşlıoğlu, 2017). Literatürde genel kabul gören görüşe göre Cronbach Alfa değerinin 0,70 ve üzerinde olması yeterli güvenirlilik göstermektedir (Yaşlıoğlu, 2017; Karakoç & Dönmez, 2014). Bununla birlikte Pai ve Chary (2013), bir ölçeğin güvenilir sayılabilmesi için alfa değerinin en az 0,60 olması gerektiğini belirtmektedir. Güvenirlilik analizlerinin yanı sıra, ölçeğin yapı geçerliğini ve alt boyutların birbirinden bağımsızlığını (ayrıt edici geçerlik) test etmek amacıyla boyutlar arası korelasyon katsayıları incelenmiştir. Tablo 3'te sunulan veriler doğrultusunda, ölçeğin psikometrik niteliklerine ilişkin ulaşılan bulgular; alt boyutlara ait Cronbach's Alpha (α) katsayılarının ,892 ile ,952 arasında, ölçek genel toplamının ise ,904 düzeyinde olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu katsayılar, ölçeğin Türk kültürel bağlamında oldukça yüksek düzeyde bir iç tutarlılığa ve güvenirliliğe sahip olduğuna işaret etmektedir. Alt boyutlar arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon analizi sonucunda, dört faktör arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ($p < ,01$) ilişkiler tespit edilmiştir. Boyutlar arası korelasyon katsayılarının ,320 ile ,636 aralığında seyretmesi, faktörlerin teorik açıdan birbiriyle ilintili olmakla birlikte her birinin deneyimin farklı ve özgün bir boyutunu temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Alan yazında, boyutlar arası korelasyonun 0,85 eşik değerinin altında kalması, ölçeğin ayrıt edici geçerliğe sahip olduğunun temel bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Kline, 2011). Bu çalışmada ulaşılan en yüksek korelasyon değerinin ($r = ,636$) söz konusu kritik sınırın altında kalması, ölçeği oluşturan faktörlerin ampirik olarak birbirinden yeterince ayrıştığını ve yapı geçerliliğinin başarıyla sağlandığını doğrulamaktadır.

Tablo 6. Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği Faktör Yapısı, Bileşik Güvenirlik (CR) ve Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) Değerleri

Boyutlar	CR (Bileşik Güvenirlik)	AVE (Açıklanan Varyans)	Faktör Yükleri (λ)
Yerel Sakinler ve Kültür	0,861	0,510*	> 0,50
Yön Bulma İkilemi	0,882	0,515	0,68 - 0,80
Özgüven	0,758	0,508*	> 0,50
Sevinç	0,722	0,504	> 0,50
Kritik Eşik Değerleri	> 0,70	> 0,50	> 0,50

Tablo 6 incelendiğinde; yapısal güvenirliliğin geleneksel Cronbach Alpha katsayısından daha hassas bir göstergesi olan Bileşik Güvenirlik (CR) değerlerinin, tüm boyutlar için 0,70 olan kritik eşiği aştığı

görülmektedir. Sosyal bilimler literatüründe CR değerinin 0,70 üzerinde gerçekleşmesi, maddelerin gizil değişkeni tutarlı bir şekilde ölçtüğünün ve güçlü bir içsel bütünlüğe sahip olduğunun temel kanıtı kabul edilmektedir (Hair vd., 2013; Bagozzi ve Yi, 1988). Boyut bazlı analizlerde; "Yerel Sakinler ve Kültür" boyutu 0,861 değeri ile en yüksek iç tutarlılığa sahip yapı olarak belirlenmiş; "Yön Bulma İkilemi" (0,882), "Özgüven" (0,758) ve "Sevinç" (0,722) boyutları da kabul edilebilir sınırların üzerinde bir performans sergilemiştir.

Yapısal geçerliğin ampirik kanıtı olan Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) değerlerinin tüm boyutlarda 0,50 kritik sınırını aşarak 0,504 ile 0,515 aralığında konumlanması, araştırmanın ampirik gücünü teyit etmektedir. AVE değerinin 0,50 eşiğini aşması, ilgili faktörün maddelerdeki varyansın en az yarısını açıklayabildiğini ve yakınsak geçerliğin metodolojik olarak sağlandığını göstermektedir (Fornell & Larcker, 1981; Hair vd., 2013). Özellikle "Yön Bulma İkilemi" boyutunda elde edilen faktör yüklerinin ($\lambda = 0,68- 0,80$) yüksekliği, bu boyutun Türk örnekleminde bireylerin seyahat esnasında yaşadıkları belirsizlik ve adaptasyon süreçlerini ölçmede son derece hassas ve güçlü bir araç olduğunu kanıtlamaktadır.

Ayrıca, boyutlar arası korelasyon katsayılarının $r = 0,320$ ile $r = 0,636$ ($p < 0,01$) arasında, pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı olması, faktörlerin kuramsal açıdan birbirleriyle ilintili olmakla beraber ampirik olarak birbirinden yeterince ayrıştığını; dolayısıyla ayırt edici geçerliğin başarıyla tesis edildiğini doğrulamaktadır (Kline, 2011). Bu bulgu, rekreasyonel faaliyetlere iştirak eden bireylerin tecrübe ettikleri dönüşümün monolitik bir yapıdan ziyade; psikolojik, sosyal ve çevresel boyutları olan heterojen ve çok katmanlı bir süreç olduğunu literatüre sunmaktadır.

4.4. Ölçeğin Yorumu

Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeğinin Türkçeye uyarlanmış formu, yapılan analizler sonucunda 24 maddeden oluşan 4 faktörlü bir yapı sergilemektedir. Ölçek maddeleri, 5'li likert tipi yanıt formatında sunulmuştur. Katılımcılardan her bir maddeye; "Kesinlikle Katılmıyorum (1)", "Katılmıyorum (2)", "Biraz Katılıyorum (3)", "Katılıyorum (4)" ve "Kesinlikle Katılıyorum (5)" seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Ölçekte ters puanlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ölçekten elde edilecek toplam puanlar, her bir boyut bazında ayrı ayrı değerlendirilecektir. Buna göre: 1. Boyut (Yerel Sakinler ve Kültür): 9 maddeden oluşmakta olup, alınabilecek puanlar en düşük 9, en yüksek 45 arasında değişmektedir. 2. Boyut (Özgüven): 5 madde ile temsil edilmekte olup, puan aralığı 5–25 arasındadır. 3. Boyut (Yön Bulma Bozukluğu İkilemi): 6 maddeden oluşmakta ve 6–30 puan aralığına sahiptir. 4. Boyut (Sevinç): 4 madde içermekte olup, puanlar 4 ile 20 arasında değişmektedir. Bu doğrultuda, ölçekten elde edilen puanlar yorumlanırken; bireylerin ilgili boyutlardan aldıkları yüksek puanlar, o boyuta ilişkin etkilenme ve destek düzeyinin yüksek olduğunu, düşük puanlar ise etkilenme ve destek düzeyinin daha zayıf olduğunu göstermektedir. Ölçek, bireylerin seyahat deneyimlerinin dönüşümsel etkilerini çok boyutlu olarak değerlendirme olanağı sunmaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Modern turizm ve rekreasyon paradigması, bireyin rutin yaşam pratiklerinden fiziksel bir kopuşunu ifade eden salt bir yer değiştirme eylemi olmanın ötesinde; bireyin öz-kimliğini yeniden inşa ettiği, ontolojik anlam arayışını derinleştirdiği ve psikolojik bir metamorfoz sürecine girdiği "dönüştürücü deneyimler" bütünü olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu bağlamda seyahat olgusu, bireyin konfor alanının sınırlarını zorladığı, "kültürel öteki" ile girdiği etkileşimler sonucunda dünya görüşünü revize ettiği ve içsel farkındalığını maksimize ettiği bir "kahramanın yolculuğu" metaforu ile epistemolojik bir zemine oturtulmaktadır. Soulard vd. (2021) tarafından geliştirilen ve bireylerin seyahat süreçlerinde yaşadıkları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal dönüşümleri ölçmeyi hedefleyen "Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği"nin kültürel bağlamına uyarlanması, yerli literatürdeki ölçme aracı eksikliğini gidermek ve rekreasyonel deneyimlerin bireysel çıktılar üzerindeki nümerik etkisini saptamak adına hayati bir öneme haizdir. Bu akademik girişimin metodolojik evresinde, Ankara ve Eskişehir illerinde karavanlı seyahat,

mototiklet turizmi ve kampçılık gibi doğa temelli rekreasyonel aktivitelere aktif katılım sağlayan 432 gönüllüden elde edilen veriler analiz birimi olarak seçilmiştir. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik ve kültürel adaptasyon sürecinde, Brislin'in (1970) önerdiği çeviri-geri çeviri protokolü titizlikle uygulanmış; uzman paneli değerlendirmeleri neticesinde maddelerin kavramsal geçerliliği ve semantik doğruluğu güvence altına alınmıştır. Araştırmanın yapı geçerliliğini test etmek amacıyla icra edilen Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) neticeleri incelendiğinde; $\chi^2/sd = 4,034$, RMSEA = 0,089, CFI = 0,955 ve IFI = 0,958 istatistiksel değerlerine ulaşılmıştır. Literatürde uyum indekslerinin kritik eşik değerleri değerlendirildiğinde, CFI ve IFI değerlerinin 0,95 sınırının üzerinde seyretmesi modelin veriyle mükemmel derecede örtüştüğüne; χ^2/sd oranının 5'in altında kalması ise kabul edilebilir bir uyum düzeyine işaret etmektedir (Hu & Bentler, 1999). Bu bulgular, ölçeğin teorik taksonomisinin Türk örnekleminde elde edilen ampirik verilerle yüksek düzeyde izomorfizm sergilediğini ve orijinal ölçeğin kavramsal bütünlüğünün korunarak başarıyla temsil edildiğini rasyonel bir biçimde kanıtlamaktadır. Elde edilen bu uyum indeksleri, Türkiye'deki rekreasyonel deneyimlerin ölçümlemesinde modelin istatistiksel açıdan kararlı ve genellenebilir bir yapı sunduğunu doğrulamaktadır (Erkorkmaz vd.,2013). Psikometrik niteliklerin değerlendirilmesi aşamasında, ölçeğin iç tutarlılık katsayıları ve yapısal güvenirlik göstergeleri kapsamlı bir biçimde analiz edilmiştir. Genel Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının $\alpha = 0,904$ olarak saptanması, ölçeğin bütünüyle yüksek bir güvenirlik derecesine sahip olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar düzeyinde ise bu katsayıların 0,892 ile 0,952 gibi oldukça geniş ve güvenli bir aralıkta değiştiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin her bir alt boyutunun kuramsal homojenliğini koruduğunu ve Soular vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen güncel çalışma bulgularıyla yüksek derecede paralellik arz ettiğini ortaya koymaktadır. Yapısal güvenirliğin daha hassas bir göstergesi olan Bileşik Güvenirlik (CR) değerlerinin tüm boyutlar için 0,70 olan kritik eşiği aşması ve Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) değerlerinin yakınsak geçerliliği desteklemesi, maddelerin ilgili faktörleri temsil etme kapasitesinin istatistiksel olarak yeterli olduğunu teyit etmektedir. Sosyal bilimler literatüründe CR değerinin 0,70 üzerinde gerçekleşmesi, maddelerin gizil değişkeni tutarlı bir şekilde ölçtüğünün ve içsel bir bütünlüğe sahip olduğunun temel kanıtı kabul edilirken (Hair vd., 2013; Bagozzi ve Yi, 1988); AVE değerinin 0,50 eşiğini aşması, ilgili faktörün maddelerdeki varyansın en az yarısını açıklayabildiğini ve yapısal geçerliğin metodolojik olarak sağlandığını göstermektedir (Fornell Larcker, 1981; Hair vd., 2013). Boyut bazlı analizlerde, tüm faktörlerin CR değerlerinin 0,722 ile 0,861 arasında konumlandığı görülmektedir. "Yerel Sakinler ve Kültür" boyutu 0,861 değeri ile iç tutarlılığın en yüksek olduğu yapı olarak belirlenmiş; "Özgüven" (0,758), "Yön Bulma İkilemi" (0,724) ve "Sevinç" (0,722) boyutları da kabul edilebilir sınırların oldukça üzerinde bir performans sergilemiştir. Yapısal geçerliğin ampirik kanıtı olan AVE değerlerinin tüm boyutlarda 0,50 kritik sınırını aşarak (0,504 ile 0,515 arası) bir bütünlük oluşturmaları, araştırmanın ampirik gücünü artırmaktadır. Özellikle "Yön Bulma İkilemi" boyutunda elde edilen faktör yükleri ($\lambda = 0,68- 0,80$) ve CR = 0,882 gibi yüksek istatistiksel değerler, bu boyutun Türk örnekleminde bireylerin seyahat esnasında yaşadıkları belirsizlik ve adaptasyon süreçlerini ölçmede son derece hassas ve güçlü bir araç olduğunu kanıtlamaktadır. Boyutlar arası korelasyon katsayılarının $r = 0,320$ ile $r = 0,636$ ($p < 0,01$) arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı olması, faktörlerin kuramsal açıdan birbirleriyle ilintili olmakla beraber ampirik olarak birbirinden yeterince ayrıştığını; dolayısıyla ayırt edici geçerliğin başarıyla tesis edildiğini teyit etmektedir (Kline, 2011). Bu bulgu, rekreasyonel faaliyetlere iştirak eden bireylerin tecrübe ettikleri dönüşümün monolitik bir yapıdan ziyade, psikolojik, sosyal ve çevresel boyutları olan heterojen ve çok katmanlı bir süreç olduğunu literatüre sunmaktadır (Gürbüz vd., 2007). Araştırmanın metodolojik kurgusunda benimsenen en temel stratejik tercih, yapı geçerliliği analizinde doğrudan Doğrulamalı Faktör Analizi'nin (DFA) iştirakidir. Akademik teamüllere göre, ölçeğin teorik altyapısı ve faktör hiyerarşisi Soular vd. (2021) tarafından öncül çalışmalarda net bir şekilde tanımlanmış ve kuramsal olarak temellendirilmiş ise, bu yapının hedef kültürdeki uyumunu test etmek amacıyla doğrudan DFA yapılması en isabetli ve ileri düzey bilimsel yaklaşımdır (Yaşlıoğlu, 2017). Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), doğası gereği yapısı bilinmeyen veya keşfedilmeyi bekleyen gizil değişkenlerin ortaya çıkarılmasına yönelik bir ilk adım sunarken; DFA, mevcut teorik modelin veri setiyle olan istatistiksel rezonansını test eden bir doğrulama aracıdır. Bu çalışmada DFA metodolojisine öncelik

verilerek, orijinal ölçeğin dört boyutlu taksonomisinin Türk örneklemindeki geçerliliği metodolojik bir kesinlikle sınanmıştır. Ancak bu tercih, bir kısıtlılıktan ziyade, gelecek çalışmalarda AFA süreçlerinin de modele entegre edilmesiyle çalışmanın niteliğinin daha da artırılmasına yönelik bir zemin hazırlamaktadır. Türk kültürel matrisinde yürütülecek geniş kapsamlı AFA uygulamaları, ölçeğin mevcut boyutlarına ek olarak yerel kültüre özgü yeni değişkenlerin ve faktörlerin keşfedilmesine olanak tanıyacaktır. Bu tür keşfedici ve tümevarımcı yaklaşımlar, ölçeğin Türk rekreasyon literatüründeki açıklayıcı gücünü ve kavramsal derinliğini daha nitelikli bir mertebeye ulaştıracaktır. Sonuç olarak, elde edilen tüm psikometrik kanıtlar ve istatistiksel çıktılar ışığında, "Dönüştürücü Seyahat Deneyimi Ölçeği"nin, 24 maddelik özgün yapısını koruyarak Türkçeye başarıyla uyarlandığı, yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı vasfını kazandığı ifade edilebilir. Karaküçük (2014) tarafından belirtildiği üzere rekreasyon, bireyin hür iradesiyle dahil olduğu ve kendini yeniden keşfettiği bir süreçtir; bu sürecin birey üzerindeki "dönüştürücü" etkisi artık bu ölçek vasıtasıyla nicel olarak ölçülebilir hale gelmiştir. Gelecek araştırmalarda, ölçeğin farklı demografik katmanlar ve spesifik seyahat motivasyonları üzerindeki ölçme değişmezliğinin test edilmesi, kavramın Türk toplumundaki sosyo-psikolojik yansımalarını anlamak adına kıymetli bir perspektif sunacaktır. Ayrıca, seyahat yoluyla edinilen bu içsel kazanımların yaşam memnuniyeti, psikolojik iyi oluş ve ekolojik farkındalık üzerindeki uzun vadeli etkilerinin boylamsal desenlerle incelenmesi, dönüştürücü turizm literatürüne bütüncül bir katkı sağlayacaktır. Bu çalışma, Türkiye'deki rekreasyon ve turizm araştırmacıları için bireysel dönüşümü veri temelli bir yaklaşımla analiz etme imkânı sunan sağlam bir metodolojik altyapı teşkil etmektedir.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynî, ya da nakdi yardım/destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde **GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences** Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için Eskişehir Teknik Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 13.12.2024 tarih ve E-87914409-050.04-60241 sayılı "Etik Kurul Onayı" alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma, iki yazarın katkısı ile hazırlanmıştır. Katkı oranları; 1. Yazar = %50, 2. Yazar = %50.

Kaynaklar

- Bagozzi, R. P., & Yi, Y. (1988). On the evaluation of structural equation models. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 16(1), 74–94.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: W. H. Freeman & Company.
- Belanche, D., Casaló, L. V., & Flavián, C. (2021). Frontline robots in tourism and hospitality: Service enhancement or cost reduction?. *Electronic Markets*, 31(3), 477–492. <https://doi.org/10.1007/s12525-020-00432-5>
- Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88(3), 588–606.
- Brislin, R. W. (1970). Back-translation for cross-cultural research. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 1(3), 185–216. <https://doi.org/10.1177/135910457000100301>

- Brown, S. (2005). Travelling with a purpose: Understanding the motives and benefits of volunteer vacationers. *Current Issues in Tourism*, 8, 479- 496. <https://doi.org/10.1080/13683500508668232>
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York, NY: Guilford Publications.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (8. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming* (3rd ed.). New York, NY: Routledge.
- Chon, K. S. (1989). Understanding recreational traveler's motivation, attitude and satisfaction. *The Tourist Review*, 44(1), 3–7. <https://doi.org/10.1108/eb058009>
- Çetin, G., & Pala, T. (2022). Exploring transformative travel experiences: The case of Turkish travelers. *Tourism & Management Studies*, 18(2), 7-17. <https://doi.org/10.18089/tms.2022.1802>
- DeVellis, R. F., & Thorpe, C. T. (2021). *Scale development: Theory and applications*. London: Sage Publications.
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K., & Sanisoğlu, S. Y. (2013). Doğrulamalı faktör analizi ve uyum indeksleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 33(1), 210-223.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.218>
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. Boston, MA: Pearson.
- Gürbüz, B., Özdemir, A. S., & Karaküçük, S. (2007, Kasım). Meaning of leisure time scale: Evaluation of psychometric characteristics on Turkish university students. In 4. *Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı*, (ss. 234-241). Antalya, Türkiye.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe – yöntem – analiz* (5. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2013). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Harlow, United Kingdom: Pearson Education.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Hürlemann, S. (2020). *Co-producing tourist places in Lashi Hai (Yunnan, China): An ethnographic study on representations of ethnicity and identity* (Doctoral dissertation). Université de Lausanne, Faculté des géosciences et de l'environnement, Switzerland. Retrieved April 28, 2026, from <https://iris.unil.ch/entities/publication/4dd4f54a-6a5f-494c-b925-d235f35067e1>
- Iso-Ahola, S. E. (1980). *The social psychology of leisure and recreation*. Dubuque, IA: Wm. C. Brown Co. Retrieved April 28, 2026, from https://books.google.com/books/about/The_Social_Psychology_of_Leisure_and_Rec.html?id=rNSBAAAAMAAJ

- Jackson, D. L., Gillaspay Jr, J. A., & Purc-Stephenson, R. (2009). Reporting practices in confirmatory factor analysis: an overview and some recommendations. *Psychological methods*, 14(1), 6.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Scientific Software International; Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Karakoç, F. Y., & Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 13(40), 39-49. <https://doi.org/10.25282/ted.228738>.
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme* (7. baskı). Gazi Kitabevi. Retrieved April 28, 2026, from <https://books.google.com/books/about/REKREASYON.html?hl=tr&id=3C2jBAAAOBAI>
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. London: Routledge.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). The Guilford Press
- Kunwar, R. R. & Ulak, N. (2024). Understanding transformative learning and transformative tourism. *Journal of Tourism & Adventure*, 7(1), 1-40. <https://doi.org/10.3126/jota.v7i1.69536>
- Marsh, H. W., Balla, J. R., & McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103(3), 391–410.
- Martins, M., & Santos, L. (2022). Transformational marketing and transformational travel. *Journal of Tourism Futures*, 8(3), 397–401. <https://doi.org/10.1108/JTF-01-2022-0025>
- Niblett, M., & Beuret, K. (Eds.). (2021). *Why travel? Understanding our need to move and how it shapes our lives* (1st ed.). Bristol University Press. <https://doi.org/10.46692/9781529216394>
- P. Pai, Y., & T. Chary, S. (2013). Dimensions of hospital service quality: A critical review: Perspective of patients from global studies. *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 26(4), 308-340. <https://doi.org/10.1108/09526861311319555>
- Pennsylvania State University Extension. (2023). *Importance of incorporating local culture into community development*. Retrieved October 2, 2025, from <https://extension.psu.edu/importance-of-incorporating-local-culture-into-community-development>
- Pizam, A., & Tasci, A. D. (2019). Experienscape: Expanding the concept of servicescape with a multi-stakeholder and multi-disciplinary approach (invited paper for 'luminaries' special issue of International Journal of Hospitality Management). *International Journal of Hospitality Management*, 76, 25-37. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.06.010>
- Pope, E. (2018). Tourism and wellbeing: Transforming people and places. *International Journal of Spa and Wellness*, 1(1), 69–81. <https://doi.org/10.1080/24721735.2018.1438559>
- Reisinger, Y. (2013). Connection between travel, tourism and transformation. In Y. Reisinger (Ed.), *Transformational tourism: Tourist perspectives* (pp. 27–32). Wallingford, UK: CABI.
- Robledo, M., & Batle, J. (2017). Transformational tourism as a hero's journey. *Current Issues in Tourism*, 20, 1736 - 1748. <https://doi.org/10.1080/13683500.2015.1054270>.
- Rus, K. A., Dezsı, Ş., Ciascai, O. R. & Pop, F. (2022). Calibrating evolution of transformative tourism: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 14(17), 11027. <https://doi.org/10.3390/su141711027>
- Sharma, S., Mukherjee, S., Kumar, A., & Dillon, W. R. (2005). A simulation study to investigate the use of cutoff values for assessing model fit in covariance structure analysis. *Journal of Business Research*, 58(7), 935-943.
- Smith, P. B., & Bond, M. H. (2019). Cultures and persons: Characterizing national and other types of cultural difference can also aid our understanding and prediction of individual variability. *Frontiers in Psychology*, 10, 2689. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02689>

- Soulard, J., McGehee, N., & Knollenberg, W. (2021). Developing and testing the transformative travel experience scale (TTES). *Journal of Travel Research*, 60(5), 923-946.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Experimental designs using ANOVA* (Vol. 724). Belmont, CA: Thomson/Brooks/Cole.
- Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10694-000>
- Toruńczyk-Ruiz, S., Cárdenas, D., & Verkuyten, M. (2024). Born a local or living like one: Understandings of local belonging and outgroup attitudes. *Current Research in Ecological and Social Psychology*, 6, 100199. <https://doi.org/10.1016/j.cresp.2024.100199>
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/369427>
- Ye, X., Yao, Z., Liu, W., Fan, Y., Xu, Y., & Chen, S. (2014). Path analysis to identify factors influencing health skills and behaviors in adolescents: a cross-sectional survey. *PLoS One*, 9(8), e104406. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0104406>
- Zhang, D., & Xie, J. (2023). Influence of tourism seasonality and financial ratios on hotels' exit risk. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 47(4), 714-733. <https://doi.org/10.1177/10963480211016038>

Ekler

Ek 1:

Dönüştürücü Seyahat Ölçeği Madde İfadeleri
Yerel Sakinler ve Kültür
Bu seyahat, farklı kültürlerden insanları anlama yeteneğim üzerine düşünmemi sağladı.
Bu seyahat, yerel halkın kültürü üzerine düşünmemi sağladı.
Bu seyahat, yerel halkla olan etkileşimlerim üzerine düşünmemi sağladı.
Ek-1'in Devamı
Bu seyahat, benimkinden farklı kültürlerle karşı hislerim üzerine düşünmemi sağladı.
Bu seyahat, yerel sakinler hakkındaki görüşlerim üzerine düşünmemi sağladı.
Bu seyahat, yerel halkın bakış açısını anlama konusunda düşünmemi sağladı.
Bu seyahat, kendi kültürümün diğerlerinden farkı üzerine düşünmemi sağladı.
Bu seyahat sonucunda, gidilen yerin yerel halkı hakkında yeni bakış açıları kazandım.
Bu seyahat, kültürel farklılıklarla karşılaştığımda verdiğim tepkiler üzerine düşünmemi sağladı.
Özgüven
Bu seyahat sonucunda, kendime karşı daha dürüst olduğumu hissediyorum.
Bu seyahat sonucunda, kendime olan güvenim arttı.
Bu seyahat sonucunda, kendimi daha sakin ve dingin hissediyorum.
Bu seyahat sonucunda, kendime daha çok inanıyorum.
Bu seyahat sonucunda, daha sabırlı biri olduğumu fark ettim.
Yön Bulma İkilemi

Bu seyahat sonucunda kendimi çevreme karşı yabancılaşmış hissettim.

Bu seyahat sonucunda kendimi daha tahammülsüz hissettim.

Bu seyahat sonucunda kendimi daha sinirli hissettim.

Bu seyahat sonucunda kendimi daha fazla hayal kırıklığına uğramış hissettim.

Bu seyahat sonucunda kendimi bir iç çatışma yaşıyormuş gibi hissettim.

Bu seyahat sırasında kendimi toplumdan veya çevreden izole (soyutlanmış) hissettim.

Sevinç

Bu seyahat süresince kendimi oldukça heyecanlı hissettim.

Bu seyahat süresince kendimi neşeli hissettim.

Bu seyahat süresince kendimi coşkulu hissettim.

Bu seyahat süresince kendimi mutlu hissettim.

All articles published in this journal are licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0). This license permits the copying, distribution, and reuse of the published articles (the work) for non-commercial purposes, provided that appropriate credit is given. Commercial use is subject to permission. Authors retain the copyright of their published articles and grant the journal a non-exclusive right to publish and distribute the work.